

हल्य *a.* 1 Arable, to be ploughed. -2 Ugly, deformed. -**ह्यम्** 1 A ploughed field. -2 Deformity, ugliness; Rām. 7. 30. 22; see हलम् (2).

हल्या A number of ploughs.

हलाहः A spotted or variegated horse, a piebald horse.

हलाहलः, हलाहलम् 1 = हल (ला) हल. -2 A kind of snake. -3 A sort of lizard. -4 A kind of deadly poison; see हल (ला) हलम्.

हलुहारः A kind of horse.

हलुकम् The red lotus.

हलुनम् Rolling or tossing about (as in sleep).

हल्लीशम् (-षम्) 1 One of the 18 Uparūpakas or minor dramatic compositions; (described as a piece in one act and consisting mainly of singing and dancing by one male and seven, eight or ten female performers; see S. D. 555. -2 A kind of circular dance.

हल्लीश (स) कः Dancing in a ring; घोषवासस्यानुरूपोऽयं हल्लीसकवृत्तबन्धं उपयुज्यताम् Bālacharitam 3; हल्लसिकं सललितं रुचिरं वहामि ibid. 4. 6.

हवः [हु-अ, हे-अप् संप्र० पृषो० वा] 1 An oblation, a sacrifice; भीमतामपरोऽम्भोधिसमेऽधित महाहवे Śi. 19. 54. -2 Invocation, prayer. -3 Calling, a call. -4 Order, command. -5 Challenge.

हवनम् [हु-भावे ल्युट्] 1 Offering an oblation with fire. -2 A sacrifice, an oblation. -3 A sacrificial ladle. -4 Calling, summoning, invocation. -5 Challenging to fight. -नः 1 Fire. -2 A fire-receptacle. -**Comp.** -आयुस् *m.* fire.

हवनी = हवित्री *q. v.*

हवनीय *a.* [हु कर्मणि अनीयर्] Sacrificial. -यम् 1 Anything fit for an oblation. -2 Clarified butter or ghee.

हवित्री A hole made in the ground for holding the sacred fire (to which oblations are offered).

हविष्मत् *a.* Possessed of oblations.

हविष्मती *N.* of the mythical cow Kāmadhenu; तस्मै स नरदेवाय मुनिरर्हणामाहरत् । ससैन्यामात्यवाहाय हविष्मत्या तपोधनः ॥ Bhāg. 9. 15. 24.

हविष्यम् [हविषे हितं यत्] 1 Anything fit for an oblation; दर्भाः पवित्रं पूर्वाहो हविष्याणि च सर्वशः Ms. 3. 256; 11. 77, 106; Y. 1. 239; (नन्दव्रजकुमारिकाः) चेरुहविष्यं भुज्जानाः कात्यायन्यर्चनव्रतम् Bhāg. 10. 22. 1. -2 Clarified butter. -3 Wild rice. -4 Rice mixed with ghee. -**Comp.** -अन्नम्

food fit to be eaten during certain holidays or days of fast. -आशिन, -भुज् *m.* fire.

हविस् *n.* [ह्यते हु-कर्मणि असुन्] 1 An oblation or burnt offering in general; वहति विधिहुतं या हविः Ś. 1. 1; Ms. 3. 87, 132; 5. 7; 6. 12. -2 Clarified butter; न जातु कामः कामानामुपभोगेन शाम्यति । हविषा कृष्णवर्त्मैव भूय एवाभिवर्धते Bhāg. 9. 19. 14. -3 Water. -4 *N.* of Śiva. -5 A sacrifice; स्यादन्यायत्वादिज्यागामी हविःशब्दः MS. 6. 4. 21; यदीमानि हवीषीह विमथिष्यन्त्यसाधवः Mb. 12. 8. 10. -6 Food (अन्न); ब्राह्मणेभ्यो हविर्दत्त्वा मुच्यते तेन पाप्मना Mb. 13. 136. 16. -**Comp.** -अशनम् (हविरशनम्) devouring clarified butter or oblations. (-नः) fire. -गन्धा (हविर्गन्धा) the Sāmī tree. -गेहम् (हविर्गेहम्) a house in which sacrificial oblations are offered. -भुज् *m.* (हविर्भुज्) fire; अन्वासितमरुधत्या स्वाहयेव हविर्भुजम् R. 1. 56; 10. 69; 13. 41; Ku. 5. 20; Śi. 1. 2; Kāv. 2. 168. -यज्ञः (हविर्यज्ञः) a kind of sacrifice. -याजिन (हविर्याजिन) *m.* a priest.

हव्य *a.* [हु-कर्मणि यत्] To be offered in oblations. -**व्यम्** 1 Clarified butter. -2 An oblation or offering to the gods (opp. कव्य *q. v.*). -3 An oblation in general; ममेष्टं नित्यशो हव्यैर्मन्त्रैः संपूज्य पावकम् Rām. 7. 30. 12. -व्या A cow; इडे रन्ते हव्ये etc. ŚB. on MS. 3. 10. 49. -**Comp.** -आशः fire. -कव्यम् oblations to the gods and to the Manes, or spirits of deceased ancestors; हव्यकव्याभिवाहाय सर्वस्यास्य च गुप्तये Ms. 1. 94; 3. 97, 128; *et seq.* -पाकः an oblation cooked with butter and milk, or the pot in which it is cooked. -लेहिन, -वाह, -वाहन *m.* 'the bearer of oblations', fire; तथा हि तोयौघविभिन्नसंहतिः स हव्यवाहः प्रययौ पराभवम् Ki. 16. 61; अथ संचिन्तयामास भगवान् हव्यवाहनः Mb. 3. 217. 10.

हस 1 *P.* (हसति, हसित) 1 To smile, laugh (gently); हससि यदि किञ्चिदपि दन्तरुचिकौमुदी हरति दरतिमिरमतिघोरम् Git. 10; Bk. 7. 63; 14. 93. -2 To laugh at, mock, ridicule (with acc.); यमवाप्य विदमभूः प्रभुं हसति यामपि शकभर्तुकाम् N. 2. 16. -3 (Hence) To surpass, excel, throw into the back-ground; यो जहासेव वासुदेवम् K.; Śi. 1. 71. -4 To resemble; श्रिया हसद्भिः कमलानि ससितैः Ki. 8. 44. -5 To jest, joke. -6 To open, bloom, blow; हसद्दन्धुजीवप्रसूतैः. -7 To brighten up, or to clear up; भास्वानुदेभ्यति हसिष्यति चक्रवालम् Subhāg. -*Caus.* (हासयति-ते) To cause to smile; प्रमथसुखविकारैर्हासयामास गूढम् Ku. 7.95.

हसः 1 Laugh, laughter. -2 Derision. -3 Merriment, mirth. -**Comp.** -कृत् *a.* causing laughter.

हसत् *pres. p.* Mocking, excelling; सृष्टिपण्डशेखरितकोटिभिरध्वचन्द्रं श्रेष्ठैः शिखाग्रगतलक्ष्ममलं हसद्भिः Śi. 5. 63. -*f.* A portable fire-vessel (Mar. शोगडी).

हसनम् Laughing, laughter.

हसनी A portable fire-place. -**Comp.** -मणिः fire.